

ADVIES

OVER HET VLAAMS OUDERENBELEIDSPLAN
2026 – 2030

Vlaamse Raad WVG
Welzijn • Volksgezondheid • Gezin

Advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.vlaamseraadwvg.be – T +32 2 209 01 11 – E info@vlaamseraadwvg.be

Adviesvraag	Vlaams Ouderenbeleidsplan 2026 – 2030	
Adviesvrager	Departement Zorg	
Ontvangst adviesvraag	12 maart 2026	
Decretale opdracht	adviesfunctie	
Goedkeuring	Intersectorale kamer op 22 april 2026, bij consensus	
Contactpersoon	Annemie Nys	anys@serv.be

Inhoud

Advies	4
Situering	4
Algemene beschouwing	4
1. Participatief traject als goede basis, maar aandachtspunten voor verdere uitwerking	5
2. Gebrek aan onderbouwde evaluatie als basis	5
3. Van missie en visie naar duidelijke beleidskeuzes en maatschappelijke impact	6
4. Duidelijke keuzes van een overheid die richting geeft	8
5. Nood aan een sterk instrumentarium en opvolgingskader	9

Advies

Situering

Met het aflopen van het vorige Vlaamse Ouderenbeleidsplan eind 2025 geeft de Vlaamse Regering nu opnieuw richting aan haar ouderenbeleid voor de periode 2026–2030, in uitvoering van het decreet van 7 december 2012 houdende de stimulering van een inclusief Vlaams Ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen.

Het voorliggende ontwerp van het Ouderenbeleidsplan stelt dat het plan tot stand kwam via een participatief traject, waarbij zowel ouderen als verschillende stakeholders betrokken werden bij de formulering van leidende principes, speerpunten en beleidsacties. Het plan bouwt voort op een omgevingsanalyse en is gestructureerd rond de bouwstenen participatie, wonen en zorg en ondersteuning.

De raad beoogt met dit advies in de eerste plaats bij te dragen aan de verdere versterking van het plan als **richtinggevend en realiseerbaar beleidskader**. Gelet op de omvang, de brede scope van het plan, en het beschikbare tijdsbestek, focust de raad in dit advies op de algemene en strategische beschouwingen, zonder in detail in te gaan op de afzonderlijke bouwstenen en acties.

Algemene beschouwing

De raad stelt vast dat het voorliggende plan een zeer brede en omvattende set aan beleidsintenties bevat. Gelet op de omvang en complexiteit van de uitdagingen waar het ouderenbeleid de komende jaren voor staat, is ambitie goed én noodzakelijk. Tegelijk houdt de brede opzet het risico in dat het plan onvoldoende richting geeft aan concrete beleidskeuzes en uitvoering.

Hoewel het plan de nood aan prioritering benoemt, wordt deze nog onvoldoende vertaald in een duidelijke selectie van acties. **Het plan bevat een zeer brede set van doelstellingen, maar geeft onvoldoende aan welke keuzes prioritair zijn en welke acties als hefboom moeten dienen. In de huidige vorm leest het ontwerp dan ook eerder als een opsomming van initiatieven dan als een strategisch kader dat richting geeft aan beleidskeuzes en middeleninzet.** Het onderscheid tussen nieuw beleid, voortzetting van bestaand beleid en reeds geplande initiatieven blijft ook onvoldoende expliciet. Dit gebrek aan prioritering bemoeilijkt niet alleen de leesbaarheid van het plan, maar ondergraaft ook de sturingskracht ervan.

De raad benadrukt daarom dat gerichte keuzes essentieel zijn om te komen tot een uitvoerbare beleidsagenda. Niet alles kan gelijktijdig worden gerealiseerd.

De raad roept de betrokken ministers op om een beperkt aantal prioritaire acties te selecteren, deze grondig uit te werken en te koppelen aan de **nodige middelen, een concreet uitgewerkt uitvoeringskader (met duidelijke rollen, verantwoordelijkheden en timing) en evaluatie-instrumenten**. Daarbij is het belangrijk dat deze prioriteiten ook expliciet in de tijd worden gefaseerd, zodat duidelijk wordt welke acties op korte, middellange en langere termijn worden gerealiseerd. Op die manier kan het plan verder worden aangescherpt tot een effectief richtinggevend en realiseerbaar beleidskader.

De raad benadrukt dat dit een gedeelde verantwoordelijkheid is van de volledige Vlaamse Regering. Heldere engagementen van alle betrokken ministers zijn noodzakelijk om te vermijden dat het ouderenbeleidsplan zich beperkt tot de bevoegdheden van het beleidsdomein WVG. Enkel via een geïntegreerde en intersectorale aanpak kan het plan uitgroeien tot een effectief richtinggevend en realiseerbaar beleidskader.

Vanuit deze overwegingen kiest de raad er bewust voor om in dit advies niet in detail in te gaan op de afzonderlijke acties, maar te focussen op enkele algemene en strategische beschouwingen.

1. Participatief traject als goede basis, maar aandachtspunten voor verdere uitwerking

Het plan kwam tot stand via een participatief traject waarbij verschillende stakeholders en ouderen zelf betrokken werden bij de ontwikkeling van speerpunten en acties. De raad erkent deze co-creatieve aanpak als een duidelijke meerwaarde, die heeft bijgedragen tot een brede inhoudelijke basis en een sterke aansluiting bij signalen uit de praktijk.

Tegelijk stelt de raad vast dat niet alle relevante actoren uit het veld betrokken waren in het voorbereidende traject. De raad benadrukt daarom het belang van **een zo breed en evenwichtig mogelijke stakeholderbetrokkenheid van bij de start van dergelijke trajecten**, met maximale benutting van bestaande overlegkanalen. Het is uiteraard positief dat via deze advisering alsnog een bredere groep stakeholders de kans krijgt om hun inzichten te delen, maar dit neemt niet weg dat een inclusieve en representatieve betrokkenheid in de voorbereidende fase essentieel blijft.

Daarnaast schept een breed participatief traject ook verwachtingen ten aanzien van de verdere beleidsuitwerking. Het verzamelen van input is een belangrijke stap, maar vraagt daarna ook om een duidelijke vertaling naar een samenhangend en uitvoerbaar beleidskader.

2. Gebrek aan onderbouwde evaluatie als basis

De raad stelt vast dat een transparante evaluatie van het vorige ouderenbeleidsplan ontbreekt, of minstens niet zichtbaar wordt gemaakt in het voorliggende ontwerp. **Het plan verwijst**

namelijk wel naar input uit een evaluatie, maar maakt onvoldoende duidelijk hoe deze input de nieuwe keuzes onderbouwt en waarop deze keuzes precies zijn gebaseerd.

Hierdoor is er geen zicht op welke doelstellingen werden gerealiseerd, welke acties effectief impact hadden en waar structurele knelpunten of opportuniteiten zich hebben voorgedaan. Ook blijft onduidelijk welke beleidskeuzes uit het verleden worden verdergezet, opgeschaald, bijgestuurd of stopgezet.

De raad benadrukt het belang van een meer expliciete inzet op een lerende beleidscyclus, waarbij ervaringen en resultaten systematisch worden meegenomen in nieuwe beleidskeuzes, bijvoorbeeld volgens principes zoals plan-do-study-act (PDSA).¹

3. Van missie en visie naar duidelijke beleidskeuzes en maatschappelijke impact

Het plan vertrekt vanuit een missie en visie, aangevuld met leidende principes en onderbouwd door een uitgebreide omgevingsanalyse. Deze componenten zouden samen richting moeten geven aan onderbouwde beleidskeuzes. **De beoogde samenhang tussen deze componenten wordt in het plan wel benoemd, maar de raad stelt vast dat ze vandaag onvoldoende overtuigend geoperationaliseerd** worden en op meerdere punten verdere verfijning vragen.

Het plan slaagt er voor de raad dus onvoldoende in om de verschillende elementen tot één samenhangend geheel te smeden. **Zonder die samenhang dreigt het plan te blijven steken in een optelsom van waardevolle initiatieven, zonder duidelijke richting voor prioritering en uitvoering.**

Missie en visie

De **missie en visie** omvatten ruim geformuleerde intenties, zoals het bevorderen van participatie, ontplooiing en ontwikkeling van ouderen en het realiseren van een inclusieve, duurzame en samenhangende beleidsvoering. Deze uitgangspunten zijn op zich breed gedragen, maar blijven op een algemeen en abstract niveau. Ze maken onvoldoende duidelijk welke maatschappelijke impact concreet wordt nagestreefd en welke beleidskeuzes hieruit voortvloeien.

Leidende principes

Ook de **leidende principes** blijven vandaag te weinig richtinggevend. Ze zijn herkenbaar en moeilijk te betwisten, maar worden onvoldoende vertaald naar concrete maatregelen, instrumenten en randvoorwaarden. Hierdoor krijgen ze onvoldoende doorwerking in de acties.

¹ Zie [Advies over kwaliteit in zorg en ondersteuning](#) (2021)

Dit wordt onder meer zichtbaar in de manier waarop participatie wordt benaderd. **Het plan formuleert participatie normatief sterk, maar het blijft onduidelijk hoe die participatie systematisch doorwerkt in prioriteitsstelling, uitvoering en evaluatie.** Participatie wordt voornamelijk ingevuld via consultatie, drempelverlaging en beeldvorming, zonder dat duidelijk wordt hoe ouderen ook structureel betrokken worden bij beleidskeuzes en de opvolging ervan. Hoewel participatie dus als leidend principe naar voren wordt geschoven, blijft de concretisering ervan eerder beperkt en wordt ze in de praktijk vaak herleid tot instrumentele vormen van betrokkenheid.

Een gelijkaardige spanning is zichtbaar in de omgang met diversiteit. **De diversiteitsbenadering is principieel duidelijk aanwezig, maar de systematische vertaling ervan in meetbare, gedifferentieerde acties blijft nog onvolledig.** Dit leidend principe vraagt om gerichtere acties, waarbij drempels worden weggewerkt voor wie daar nood aan heeft en rekening wordt gehouden met de verschillende verwachtingen en behoeften binnen de diverse groep ouderen.

Omgevingsanalyse

De **omgevingsanalyse** bevat waardevolle inzichten, maar wordt onvoldoende benut als richtinggevend instrument om keuzes te maken en prioriteiten te bepalen. Daarnaast blijven zowel belangrijke structurele uitdagingen als kansen onderbelicht. Thema's zoals arbeidsmarktkrapte, uitvoeringscapaciteit en de toenemende complexiteit van zorgnoden en profielen komen onvoldoende scherp naar voren, net zoals het potentieel aan maatschappelijke participatie en inzet van ouderen.

De raad merkt daarbij op dat de analyse voornamelijk focust op de evolutie van de vergrijzing, terwijl de toenemende complexiteit van zorg- en ondersteuningsnoden minder expliciet en systematisch wordt meegenomen. Nochtans heeft deze evolutie belangrijke implicaties voor de organisatie, capaciteit en inzet van zorg en ondersteuning, en zou dit sterker richtinggevend moeten zijn bij het bepalen van beleidskeuzes en prioriteiten.

De raad stelt daarbij vast dat ook de structurele randvoorwaarden inzake personeelsinzet en uitvoeringscapaciteit onvoldoende worden uitgewerkt. Hoewel het plan het tekort aan zorgpersoneel erkent, blijft de vertaalslag naar duidelijke en afdwingbare beleidskeuzes beperkt. De focus ligt daarbij voornamelijk op organisatie, efficiëntie en flexibiliteit, terwijl een meer structurele benadering van personeelscapaciteit en inzetbaarheid minder zichtbaar is.

Tegelijk zet het plan sterk in op informele zorg en mantelzorg. Hoewel deze inzet waardevol is, wijst de raad erop dat dit geen structureel antwoord kan bieden op personeelstekorten. Zonder voldoende aandacht voor de professionele zorgcapaciteit dreigt een onevenwicht waarbij de druk verschuift naar een reeds zwaar belaste sector en naar informele zorg.

Daarnaast blijft ook het potentieel van ouderen als actieve maatschappelijke en economische actoren onderbenut. Het plan bevat wel aandacht voor de "silver economy", maar deze blijft voorlopig beperkt tot verkennend onderzoek en wordt nog niet vertaald naar een bredere beleidsvisie of concrete hefbomen. De raad ziet hier kansen om sterker in te zetten op participatie, economische betrokkenheid en de inzet van talenten en ervaring van ouderen.

De raad benadrukt tot slot dat de effectieve doorwerking van de vooropgestelde principes en beleidskeuzes ook afhangt van de betrokkenheid van relevante actoren in de praktijk. In dat kader speelt het middenveld een belangrijke rol in het versterken van participatie, het ondersteunen van mantelzorg en het bereiken van diverse groepen ouderen. Middenveldorganisaties fungeren als brug tussen beleid en praktijk en dragen bij tot het detecteren van noden, het versterken van betrokkenheid en het toegankelijk maken van ondersteuning. De raad stelt vast dat deze rol in het plan nog eerder impliciet aan bod komt en acht het daarom belangrijk dat zij explicieter wordt erkend en versterkt. Het middenveld kan immers een cruciale hefboom vormen om beleidsprincipes effectief te laten doorwerken in de praktijk. Dit vraagt om voldoende ondersteuning en een duidelijke positionering van het middenveld als volwaardige partner in de verdere uitwerking en uitvoering van het beleid.

4. Duidelijke keuzes van een overheid die richting geeft

Gelet op deze vaststellingen benadrukt de raad dat duidelijke keuzes noodzakelijk zijn. Zonder prioritering dreigt het plan te blijven steken in intenties en kan het onvoldoende richting geven aan concrete beleidsvoering. Gelet op de brede maatschappelijke impact van het ouderenbeleid kan dit risico niet worden verantwoord.

De raad vraagt daarom een expliciete politieke prioritering. Vanuit de vooropgestelde visie moeten duidelijke prioriteiten worden bepaald voor de looptijd van het plan en vertaald naar coherente en uitvoerbare beleidskeuzes. Deze keuzes zijn niet louter technisch van aard, maar vergen ook een duidelijke maatschappelijke positionering en explicitering van de beoogde impact.

Dit veronderstelt een duidelijke roloppname van de overheid. Het is aan de overheid om richting te geven, keuzes te maken en deze consequent door te vertalen in beleid. Daarbij is een sterke afstemming tussen beleidsdomeinen en met het werkveld essentieel. Zo wordt vermeden dat het ouderenbeleid botst met andere beslissingen en blijft het uitvoerbaar binnen de draagkracht van het werkveld.

De raad stelt evenwel vast dat deze afstemming in het plan momenteel onvoldoende wordt waargemaakt. Op verschillende punten ontstaan spanningen tussen de vooropgestelde doelstellingen en beleidskeuzes in andere domeinen. Dit zet niet alleen de realiseerbaarheid en effectiviteit van het ouderenbeleid onder druk, maar tast ook de geloofwaardigheid van het geheel aan.

Daarnaast is het essentieel dat deze keuzes worden gemaakt binnen de reële context waarin het beleid moet worden uitgevoerd. Demografische evoluties, budgettaire beperkingen en de krapte op de arbeidsmarkt bepalen mee de contouren waarbinnen het ouderenbeleid vorm krijgt. Dit veronderstelt ook dat gemaakte keuzes gepaard gaan met de nodige randvoorwaarden om ze effectief te realiseren. Zonder voldoende financiering, beschikbare arbeidskrachten, aangepaste infrastructuur en uitvoeringscapaciteit blijft de vertaalslag van beleidsintenties naar effectieve uitvoering onzeker.

De raad benadrukt dat hij in eerdere adviezen² reeds verschillende richtinggevende principes en aandachtspunten heeft aangereikt die kunnen ondersteunen bij het maken van deze keuzes. Het is volgens de raad aangewezen om deze opgebouwde inzichten mee te benutten bij de verdere concretisering van het plan.

5. Nood aan een sterk instrumentarium en opvolgingskader

De raad benadrukt dat, eens duidelijke prioriteiten zijn bepaald en daaraan acties zijn gekoppeld, ook een passend instrumentarium moet worden voorzien om deze op te volgen en bij te sturen.

Veel acties blijven in het huidige plan nog verkennend of procesmatig en missen op dit moment een voldoende uitgewerkt uitvoerings- en opvolgingskader. Dit vraagt een evolutie naar concrete en afgebakende acties, met heldere doelstellingen en bijhorende indicatoren, tijdspladen en een transparante onderbouwing van de benodigde middelen.

Een dergelijk kader is noodzakelijk om de voortgang en impact van het beleid te kunnen monitoren en om tijdig bij te sturen waar nodig. Gelet op het maatschappelijk belang van het ouderenenbeleid, acht de raad het aangewezen om hierover ook op structurele wijze het parlementaire en maatschappelijke debat te voeren.

² Zie o.a. [Advies conceptnota GIZO \(2025\)](#), [Advies over kwaliteit in zorg en ondersteuning \(2021\)](#)